

SZÓZAT

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VI. Rózsa-utca 111. (Podmaniczky-u. sarok)
Telefon: Szerkesztőség József 68-52,
József 64-46, kiadóhivatal: József 68-31
Fiókkiadóhivatal:
IV. Városház-utca 10. Tel.: 77-84.

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
FŐSZERKESZTŐ: ZSILINSZKY ENDRE

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egy hónapra 10.000 kor.
Negyedévre 30.000 kor.
Külföldre az előfizetési ár, kétszeresét
számítjuk
Egyes szám ára hétköznap ... 500 kor.
Vasárnap 600 kor.

VI. ÉVFOLYAM 37. SZÁM

CSÜTÖRTÖK R

BUDAPEST, 1924 FEBRUÁR 14

Főváros és kormány

Az országos politika félig-meddig megszokott hangegyüttesébe mind határozottabban és élesebben szól a fővárosi kérdés a maga lokális és országos politikai vonatkozásaival és világnézeti jelentőségével. A liberalizmus és radikalizmus újjászervezett erejével vissza akarja szerezni hatalmi állásának egyik legfontosabb támaszpontját, Budapest székesfőváros vezetését. Ha sikerülne, jóvátehetetlen vereség érné a keresztény gondolatot és a keresztény politikát, amelynek a székesfőváros vált egyik legjobban kiépített támasztékává és védőállásává. A kereszténység abban a nagy átértékelésben, amelynek törvényszerűen be kellett következnie, sokkal nagyobb eredményt ért el a fővárosban, mint az országos politikában. Az országos kormánya és maga az országos politika csak hirdette a keresztény gondolatot, a főváros azonban nemcsak hirdette, hanem valósággá is tette, átépítette a fővárosi önkormányzat egész strukturáját. Ez tagadhatatlanul nagy sikert jelent, e siker még nagyobbá szélesedik, amikor megállapítjuk, hogy a municipális kereteken belül politikailag pompásan bevált keresztény rendszer gazdasági téren a külföldi kölesön lebonyolításánál és tárgyalásánál is jobban megállotta helyét, mint az országos politika. E siker kétségtelenül a keresztény községi pártot, annak vezérét, Wolff Károlyt és vezérkarát, a polgármestert és a tanácsot illeti meg. E siker egyik bizonyítéka a keresztény gondolat életrealitásának. Sajnos, az országos keresztény politika elmulasztotta a vidéki önkormányzatok birtokbavételét s ezek az önkormányzatok, amelyekben a virilizmus vitte a vezető szerepet, támaszpontjaivá és fészkeivé váltak a liberális szervezkedésnek. A liberalizmus harára való szervezkedésének és reorganizációjának legfontosabb, sőt mondhatni egyetlen szervei voltak a városi és megyei törvényhatóságok, onnan merítette erejét a fővárosban kimozdított és támasztékától megfosztott liberalizmus. Ha 1919-ben és 1920-ban a keresztény kormányzat nem mulasztotta volna el a törvényhatóságok újjászervezését és átalakítá-

sát, a liberalizmus még ma is defenzívában volna, nem tudta volna támadásra csoportosítani erejét.

Valósággal történelmi szerencsét jelentett, hogy a fővárosi keresztény polgárságnak sikerült politikailag birtokba venni a fővárost s ezzel elszigetelnie a sokkal mozgékonyabb, nagyobb vagyonu és támadásra készebb fővárosi liberális elemeket. Wolff Károly szerepe ehhez mérten valósággal történelmi szerep volt, e szerepének megfelelően az országos politikában is szóhoz kellett jutnia egy neki, mint annak a csoportnak és azoknak az erőeknek, amelyek a fővárosban mögötte állanak. Sajnos, az országos politikával való összefüggésben e tábor zsákutcába jutott. Akik a községi politikában a legintranszigensebb álláspontot képviselték, az országos politika területén kénytelenek a kormánnyal szemben bizonyos semlegességet vállalni és kénytelenek a kormány mögé ülni. Az intranszigenz várospolitika tehát a kormányhoz való viszonyában egészségtelen és ferde helyzetbe került. A kormánnyal való összefüggését és viszonyát eddig legalább meg lehetett érteni és magyarázni, mert bizonyos ellenértéket kapott. Most azonban, hogy akuttá vált a fővárosi törvény, elérkezett a próbaállás ideje, el kell dölnie, hogy a kormány hajlandó-e megtartani a fővárost a keresztény gondolatnak, vagy pedig visszafejleszteni régi összetételére és régi képre. Amikor a kérdés így fel van vetve, kategorikus választ lehet követelni s ahhoz mérten megszabni a kormányhoz való viszonyukat.

Mi a keresztény fővárosi párt helyzetét minden pesszimizmus ellenére nem látjuk reménytelennek, nem látjuk rossznak. Bármenyre letért legyen is a kormány a keresztény agrárgondolat és program útjáról, annyira nem térhetett le, hogy a radikális szélső baloldallal találkozzék akár a fővárosi politika, akár pedig más kérdésben. A Wolff-párttal pedig legélesebben, mondhatni a legnagyobb gyűlölettel az a liberális, radikális és zsidó kapitalista réteg áll szemben, amely 1918-ban és 1919-ben tönkretette az országot. Ha tehát a Wolff-párt az országos politikában frontot változtat a kormánnyal szemben,

a kormány csak úgy szoríthatná le a községi választásokon, ha teljes erejéből a radikális, liberális zsidóságot támogatná, mert a Wolff-féle községi párttal más szervezettség, más szervezett erő nem vonul fel. Akár megmarad a párt a kormány háta mögött, akár pedig szakít ezzel a felemás helyzettel és ellenzékbe megy, a kormánynak nézve erkölcsi lehetetlenség a zsidó radikalizmussal és liberalizmussal összefogni a keresztény községi párt letörésére.

A kormány csak egy esetben vonulhatott volna fel a maga hatalmi eszközeivel és súlyával a fővárosi választáson a keresztény községi párt ellen, ha tudniillik sikerült volna egy középpártot alakítania, amelynek politikai sikértartalma és egész kémiája azonos lett volna az egységes párt összetételével és politikai tartalmával. Valami gyenge kísérlet történt egy ilyen letemperált párt alakítására, azonban ez az ugynevezett Heinrich-kombináció nem sikerült. Nem született meg, tehát a kormány vagy abszolút semlegességre szorul, vagy pedig egyik irányhoz, vagy jobbra, vagy balra, vagy Wolffhoz, vagy pedig Vázsonyhoz csatlakozik. Véleményünk szerint azonban a semlegesség nagyon akadémikus valami, egy kormány, amely élő szerve a nemzeti életnek, egy ekkora fontosságú kérdés eldöntésénél semlegesen nem viselkedhetik és mivel, mint az imént kifejtettük, erkölcsi lehetetlenség reá nézve a radikalizmussal való összefogás, kénytelen lesz a községi választásokon, akár tetszik, akár nem, Wolff Károlyékkal együttműködni.

Wolff Károlynak és pártjának tehát módjában van a kormányhoz való felemás és lehetetlen viszonyt változtatni, amely egyrészt megbénítja akciószabadságát és letompítja hatalmas agitatórius erejét, amelyre a keresztény gondolat minden körülmények között számít. Véleményünk szerint elérkezett az a pillanat, amikor tisztázni kell a helyzetét, mert ő és pártja minden nagy értékükkel, szellemi és erkölcsi tőkéjükkel bizonyos benuultságban vannak az országos politika területén, már pedig az egyik oldalon a szakadatlan akciók állandó dinamikája, a másik oldalon pedig a passzivitás némasága

sehogy sem hangolható össze. Nem kell feltérniök a fővárosban elfoglalt és megszerzett pozícióikat, a keresztény községi párt a siker minden eshetőségével vonulhat a küzdelembe, a kormány, mint említettük, kénytelen lesz molens-volens támogatni harcászallásukat, tehát reájuk nézve az országos politikában bekövetkezett a döntő elhatározás ideje s ezzel elősegítik az országos politika levegőjének tisztulását azzal, hogy ha befejezik azt a folyamatot, amely a fajvédő csoport kiválásával kezdődött s amely folyamat a keresztény erőknél átszortosítását jelenti. Véleményünk szerint a kormányhoz való helyzetük úgy sem tartható fenn a végsőig, ellenálló szerepüket, amelyre szeretnek hivatkozni, sokkal jobban és sokkal eredményesebben tudják teljesíteni — kívülről.

Földet kapnak az egyetemi hallgatók

A magyar egyetemi hallgatók népes küldöttsége jelent meg szerdán délelőtt nagyatádi Szabó István földművelésügyi miniszter előtt, hogy a földreformmal kapcsolatban az egyetemek számára is földet kérjen. A küldöttséget Zsitvay Tibor nemzetgyűlési képviselő vezette a miniszter elé, ahol Fér Tibor tolmácsolta az ifjúság kérelmét.

Beszédében kérte hogy a most tárgyalás alatt levő földreformnovella huszonhetedik paragrafusát olyképpen módosítsák, hogy ne csak az igazságügyi intézmények, hanem a kultuskormány fennhatósága alatt működő intézmények is jussanak földhöz. *Ha módosít az egyetemek számára is juttassanak földet, melynek jövedelmét az ifjúság jóléti céljaira fordítaná.*

A földművelésügyi miniszter a küldöttség előtt kijelentette, hogy elvileg helyesli az ifjúság kérését, de a földrendező bizottságnak jelenleg még annyi föld sem áll rendelkezésre, amennyi ennek az újabb igénynek kielégítésére elégséges volna. *Mihelyt azonban elegendő föld fog rendelkezésre állni, gondoskodni fog arról, hogy az egyetemi hallgatók jólléti intézményei is földhöz jussanak.*

Az ifjúság küldöttsége a miniszter választát megnyugvással vette tudomásul.

A magunk részről örömmel vesszük Nagyatádi Szabó István földművelésügyi miniszter választát, melyet az egyetemi hallgatók kérésére adott. A kért módosításnak — mely eminens nemzeti érdekek védelmét célozza — minden bizonnyal meg lesz a többsége a nemzetgyűlésen.

Minden Szózat-vásárló vagy előfizető keresztény magyar tőkét, keresztény magyar munkást támogat.

— Hát ez az a híres borissza Gergely?
— Az asztal alá isszuk kigyelmedet!
— Engem-e? — meláza dünnögve Gerő

Véres harcok Pfalzban a polgárság és a szeparatisták között

Thyssen a jóvátételi bonyodalom megoldásáról

A német radikális sajtó hevesen támadja Thyssent, aki egy francia lap tudósítója előtt nyilatkozott a jóvátételi kérdésről. Thyssen ezzel kapcsolatban megemlítette, hogy Németország gazdasági bajainak belpolitikai okai vannak és ezek a szocialisták és demokrata kormányok baklövésének következményei. Szerinte nem csoda, hogy az aláírt megállapodásokat nem tartották be, mivel a német nép széles rétegei nem viselhetnek bizalommal a birodalmi kormány iránt. A jóvátételi problémát csak erélyes jobboldali kormányzat oldhatja meg végérvényesen. Thyssen őszinte igazmondása természetesen nem tetszik a radikális sajtónak, amelyben erős kifakadások jelennek meg Thyssen ellen.

A szeparatistáktól agyonzaklatott pfalzi polgárság, miután a francia-angol tárgyalások, úgy látszik, elhúzódnak, maga akar rendet teremteni. Pirmasaensben tegnap délelőtt a kormányzóági épület előtt rendkívül nagy tömeg gyűlt össze, amely ismétellen felszólította a szeparatistákat, hogy hagyják el az épületet, vagy lépjenek tárgyalásba a polgárok küldöttségével. A szeparatisták ezeket a közelodési kísérleteket elutasították és az épületet elbarrikádozták. Estefelé a szervezett önvédtem rohamot indított az épület ellen, amelyben a polgárság becslése szerint negyven szeparatista tartózkodott, köztük Schwaab, ugynevezett kormányfőbiztos is. A szeparatisták vaktában lövöldöztek a tömegre. Bár az ostromlók súlyos veszteséget szenvedtek, folytatták az ostromot. Miután a barrikádok miatt az épülethez nem lehetett közel férni, a tüzoltóság is működésbe lépett s miután a tüzoltóság sem boldogult, az épületet benzinnel felgyújtották. Mihelyt az épület alsó része lángborult, a szeparatisták beszüntették a tüzelést és kegyelmet kértek.

Eközben néhány ember létra segítségével az épületbe behatolt, amelyben most ember ember ellen vette fel a harcot. Az épületből menekülő szeparatistákat a mérhetetlenül felindult tömeg agyonverte. *Az agyonverték közt van Schwaab is, aki rendkívül brutális magatartásával álla-*

lában gyűlöletessé tette magát. Továbbá segedtiszte és több más szeparatista. Az épület még ég. Az addigi megállapítások szerint a kormányzóági épület ostromában összesen tizenhét embert ölt meg, köztük tizezrenegy szeparatistát. A rajnai főbizottság ma egyhangulag elhatározta, hogy Pirmasaensben proklámlja az ostromállapotot és feloszlítja az ottani tornaegyleteket. Két század gyalogságot haladéktalanul Pirmasaensbe küldtek. A főbizottság kiküldöttje különböző forgalmi intézkedéseket bocsátott ki.

Hasonló hírek érkeznek Kaiserslauternből is, ahol reggel óta harc folyik a járásfőnökség körül, ahol a szeparatisták főhadiszállása van. Marokkói csapatok beavatkoztak a harcba és a tömeget szétzórni igyekeztek, mert az épület a francia járási delegáció székhelye is. Eddig egy lakos és egy szeparatista súlyosan, többen pedig könnyen megsebesültek.

Az első szakértő bizottság befejezte munkáját

Berlin, február 13. Az első szakértői bizottság munkálatait kedden lezárták. Ma délelőtt már csak a költségvetési albizottság tartott ülést. Délben Dawes tábornok látogatást tett a birodalmi kancellárnál.

Az Egyesült Államok külpolitikája nem változik

Newyork, február 13. (Havas.) Coolidge elnök egyik választási beszédében kijelentette, hogy a legújabb események egyáltalában nem alkalmasak az Egyesült-Államok külpolitikájának megváltoztatására. De az európai helyzet szabályozására való kilátások azért egyáltalában nem gyengültek. Az elnök különösen kiemelte annak jelentőségét, hogy az Egyesült-Államok három polgára résztvesz a szakértői bizottságok munkájában. Annak megállapítása után, hogy minden megoldás csakis kölcsön nyújtásával érhető el, az elnök arra buzdította hallgatóit, hogy a belföldi üzletek lebonyolításához nem feltétlenül szükséges tőkét bocsássák a külföld rendelkezésére. Végül kijelentette az elnök, hogy az Egyesült-Államok kormánya hajlandó közreműködni a világ egygyverkezésének korlátozásában.

VILÁGPOLITIKA

Erdős-Kárpátok

HUSZ PÁRT KÜZD A VÁLASZTÁSOKON. A március 16-ára kitűzött nemzetgyűlési választásokon legalább husz párt fog küzdeni ezen a kis területen. Pedig mindössze 9 képviselőt és négy szenátort választanak. A kormány minden vonalon kísérletezik a maga jelöltjeivel. Kamenszkiék pártja a cseh agráriusokhoz csatlakozott, de a párt többsége elszakadt és az ellenzéki autonóm földmives szövetségben követeli a terület nemzetközileg biztosított autonómiáját, melyről a csehek hallani sem akarnak. A cseh kormány alapította nemrég a rutén munkaközösséget is a cseh szocialistákkal való koalícióban, de ez is kettészakadt és a tagok nagyrésze külön

Olaszország

ITALIÁNAK TISZTÁZNI KELL A DUNA-KERDEST. Erdekes cikk jelent meg a római *Critica Fascista* című római folyóirat legújabb februári számában. A lap fejtegetése szerint a dunai államok valószínűleg a sláv erdekek részére rendezkednek be, úgy, hogy a francia hegemonia kifejlődhetett. Egyes államok egyenesen azzal a céllal állítottak fel, hogy Olaszország ellen működjenek. Bécs újra pénzügyi központ lett, úgy látszik, ez lesz a fővárosa, a centruma annak a nagyhatalomnak, mely kialakulóban van. A közpeurópai politikai élet határozottan kedvezőtlenül fejlődik Olaszországra nézve, miért is Olaszország kénytelen a békeszerződés revíziójára vagy új dunai államok alakítására gondolni. Ez a revízió azonban nem vihető keresztül Wilson gyerekes feljegyása szerint. Olaszországnak minden Duna-kérdést világosan tisztázni kell s aztán saját érdeke szerint megoldani. Franciaország csodálatraméltóan dolgozik Európában: meg tudja mindenkinek nyújtani a